

Впливи телебачення на свідомість і психологічні механізми захисту

О. Б. Зінчина,

Харківська національна академія міського господарства

Багато дослідників визнають вплив засобів масової комунікації одним з найсильніших на особистість в сучасному суспільстві. Нині інформація перетворюється на феномен глобального рівня і починає потенційно оволодівати простором і часом. Однак при цьому час і простір стають менш стабільними і зрозумілими, менш єдиними, більш заплутаними, непослідовними. В таких умовах сучасне покоління, за висловом М. Маклюєна, є «східними мудрецьями», які містять у собі все людство, які байдужі до плину часу і сприймають світ «тут і тепер», що зумовлює відчуження від реальності, випадання з реального часу.

Як відомо, телебачення за своєю суттю є одним із найвпливовіших факторів становлення людини як особистості. Адже за допомогою аудіовізуальних засобів телевізійної програми молода людина може засвоїти величезний масив інформації, яка може бути як позитивною, так і негативною. Під таким впливом в свідомості сучасного телеглядача відбуваються певні психологічні зміни. 1) *Зниження рівня концентрації і стійкості уваги.* Переключення уваги сучасного глядача доведено практично до досконалості, що дозволяє сприймати велику кількість інформації, але сучасна людина не готовий довго концентруватися на одному і тому ж. Щоб привернути телеглядача візуальні образи повинні швидко змінювати один одного навіть усередині одного сюжету. 2) *Конкретність мислення.* Мислення відображає об'єктивні відносини оточуючого нас світу. У самому визначенні мислення закладений вектор змін, які відбуваються з сучасною людиною. Число об'єктів в навколишньому світі, між якими формується відображення, зростає. Тому сучасне телебачення має надавати просту і зрозумілу інформацію, багато в чому спрощуючи її. 3) *Зміни процесів запам'ятовування.* У сучасному світі, коли темп життя прискорюється, запам'ятовуються прості, яскраві, точні і однозначні емоційні образи. Це парадокс глобального світу. Сучасна людина, щоб вижити легше, запам'ятовує образи, а не логічні побудови, так як образи несуть більше інформації. Він не запам'ятовує довгі висловлювання, серйозні міркування, йому простіше запам'ятати образ. Цьому телебачення сприяє так, як ніякий інший ЗМК.

Глобалізація створила такі технічні пристрої, які «проклали» найбільш простий і економічний шлях доставки інформації прямо в мозок людини. До їхнього числа відноситься і телебачення – технічний прийом доступу до центру задоволення людини-глядача. Однак психіка людини виробила психологічний захист людини від такого потоку інформації. Сенс механізмів психологічного захисту в тому, що в скрутній ситуації людина несвідомо перекриває доступ в психіку небезпечної інформації за рахунок її «переформатування» в цілком інший зміст, ніж мали на увазі його творці. До таких механізмів відносять *регресію* – недопущення проникнення в свідомість людини неприємних і небезпечних думок, *придушення* – відмова формулювати неприємні та небезпечні думки, що вже проникли в свідомість, *інтелектуалізацію* – припинення переживань, викликаних неприємною ситуацією, або упорядкування несумісних установок за допомогою логічних маніпуляцій; *заперечення реальності* – захист від неприємної дійсності шляхом відмови тверезо сприймати її. Сучасне телебачення працює в діапазоні емоцій, думок, переживань, які передбачені механізмами психологічного захисту, і при будь-якій їх інтенсивності ці механізми успішно захищають психіку людини від руйнуючої інформації та впливу.